

STRESZCZENIE

Rozprawa doktorska dotyczy bezpieczeństwa i ochrony osób sprawujących kierownicze stanowiska w Rzeczypospolitej Polskiej oraz obiektów im służących. Wielowymiarowość oraz wieloaspektowość zagrożeń determinują działalność formacji ochronnych odpowiedzialnych za system bezpieczeństwa najważniejszych osób w państwie. Przez wiele lat służby i instytucje państwowe starały się wypracować właściwe mechanizmy obronne, aby zapewnić bezpieczeństwo dla kierowniczych organów Rzeczypospolitej Polskiej. Postęp technologiczny, terroryzm, w tym cyberterroryzm, działania hybrydowe to dziś główne zagrożenia dla bezpieczeństwa VIP na całym świecie, które wymagają od decydentów i służb ochronny dostosowania zarówno taktyki działań ochronnych, działań wywiadowczych a także inwestycji w nowoczesny sprzęt.

Celem pracy była analiza i ocena, czy zaproponowane zmiany organizacyjno – prawne w funkcjonowaniu Służby Ochrony Państwa wpłyną na podwyższenie poziomu bezpieczeństwa i obniżenie poziomu ryzyka dla osób i obiektów o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania Rzeczypospolitej Polskiej. Uzupełnieniem podjętych czynności badawczych w ramach przygotowania dysertacji było przedstawienie doskonalenia struktur Służby Ochrony Państwa jako podsystemu instytucji, który zapewnia trwałość kierowania bezpieczeństwem narodowym w kontekście poprawy bezpieczeństwa osobowego VIP oraz wskazanie zasadniczych kierunków zmian, jakie powinny być dokonane w aspektach organizacyjno – prawnych.

System bezpieczeństwa i ochrony VIP w Polsce jest coraz bardziej złożony i podlega systematycznej ewolucji. Jednym z jego komponentów jest Służba Ochrony Państwa, która z dniem 1 lutego 2018 roku została powołana w miejsce istniejącego wcześniej Biura Ochrony Rządu. Nowoczesna formacja ochronna i jej właściwa organizacja jest gwarancją zapewnienia ciągłości sprawowania władzy w Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawą skutecznie i efektywnie działającej formacji ochronnej są w głównej mierze odpowiednio zaplanowane i realizowane działania ochronne przy użyciu nowoczesnych metod i środków, uporządkowana struktura organizacyjna, doprecyzowane przepisy prawne, a także wykwalifikowana i dobrze wyszkolona kadra oraz odpowiednio dobrane techniki zarządzania.

Przedstawiona koncepcja wzmocnienia bezpieczeństwa osób podlegających kompetencjom SOP odnosi się do analizy i oceny działalności Służby Ochrony Państwa w przedziale czasowym od 1 lutego 2018 r. do 31 grudnia 2020 r.

Przedmiotem badań Autor pracy uczynił bezpieczeństwo najważniejszych osób w Rzeczypospolitej Polskiej i obiektów im służących oraz wskazanie czynników, które mogą zwiększyć jego poziom oraz poprawić skuteczność i efektywność funkcjonowania Służby Ochrony Państwa.

Mając na uwadze zmienność zagrożeń we współczesnym świecie oraz związaną z tym potrzebę racjonalizacji funkcjonowania formacji ochronnej, problem badawczy, który postawił sobie Autor pracy, został sformułowany w następujący sposób: *Jakich zmian organizacyjno – prawnych należy dokonać w Służbie Ochrony Państwa, aby zwiększyć bezpieczeństwo osób i obiektów podlegających ustawowej ochronie?*

Zdaniem Autora pracy udzielenie odpowiedzi na postawiony problem badawczy wymagało rozwiązania następujących problemów szczegółowych: *Czym charakteryzuje się system bezpieczeństwa narodowego jako zorganizowany system działania? Jaką rolę pełni Służba Ochrony Państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej? Jak jest zorganizowany system bezpieczeństwa osobowego VIP w Rzeczypospolitej Polskiej? Jakie są źródła zagrożeń i ryzyka dla osób ochraniających? Jak powinien być zorganizowany system ochrony VIP w Rzeczypospolitej Polskiej i jakie mogą być kierunki jego doskonalenia przy uwzględnieniu zidentyfikowanych zagrożeń i ryzyka? Jaka jest przydatność zaproponowanej koncepcji ochrony osób podlegających szczególnej ochronie?*

Przeprowadzone badania, w tym analiza uwarunkowań i zagrożeń mogących mieć wpływ na realizację działań ochronnych wykonywanych przez funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa oraz zarysowane powyżej problemy badawcze pozwoliły autorowi na sformułowanie hipotezy badawczej w następującym brzmieniu: *Służba Ochrony Państwa wymaga przebudowy i doskonalenia struktur organizacyjno – funkcjonalnych wielu obszarach zadaniowo – kompetencyjnych dla zapewnienia skuteczniejszej realizacji działań ochronnych oraz obniżania ryzyka dynamicznie zmieniających się zagrożeń dla osób ustawowo chronionych.*

Zweryfikowanie powyższej hipotezy wymagało weryfikacji następujących hipotez szczegółowych: *Współczesne bezpieczeństwo należy postrzegać w sposób interdyscyplinarny jako ciągły proces gwarantowania poczucia stabilności funkcjonowania całego państwa jako złożonego systemu działania, a w tym każdego obywatela. Służba Ochrony Państwa jest elementem kluczowym potencjału ochronnego w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej odpowiedzialnym za ochronę i bezpieczeństwo VIP. System ochrony VIP w Rzeczypospolitej Polskiej składa się z wielu elementów, które odpowiednio dobrane i połączone – zapewniają właściwy poziom zabezpieczenia dla osób i obiektów podlegających ochronie Służby Ochrony Państwa. Terroryzm, w tym cyberterroryzm, dezinformacja,*

działalność zorganizowanych grup przestępczych, działalność obcych służb specjalnych oraz bezzałogowe statki powietrzne – to główne źródła zagrożeń i ryzyka dla osób podlegających ochronie Służby Ochrony Państwa. System ochrony VIP w Rzeczypospolitej Polskiej wymaga modyfikacji struktur organizacyjno – funkcjonalnych ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń o charakterze terrorystycznym i cyberterrorystycznym. Wdrażanie zaproponowanych zmian podniesie poziom bezpieczeństwa osób podlegających szczególnej ochronie, obniży poziom zagrożenia dla tych osób oraz poprawi skuteczność i efektywność systemu bezpieczeństwa VIP w Rzeczypospolitej.

Strukturę rozprawy doktorskiej tworzy: spis treści, wstęp, siedem rozdziałów (jeden metodologiczny, pięć teoretycznych, jeden empiryczny), zakończenie, bibliografia oraz wykaz tabel, wykaz rysunków i arkusz wywiadu eksperckiego.

Rozdział pierwszy poświęcony jest rozważaniom metodologicznym i przedstawia opis całego procesu badawczego. W drugim rozdziale opisana została organizacja jako system działania oraz istota i podstawowe funkcje systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Tematyka rozdziału trzeciego ma na celu określenie miejsca i roli Służby Ochrony Państwa w systemie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. Rozdział czwarty charakteryzuje kompleksową organizację systemu działania bezpieczeństwa osobowego VIP. W rozdziale piątym została przedstawiona analiza dotycząca identyfikacji i oceny ryzyka dla osób ochraniających. Rozdział szósty przedstawia autorską koncepcję doskonalenia struktur i rozwiązań organizacyjno – funkcjonalnych Służby Ochrony Państwa. W rozdziale siódmym zawarte zostały wyniki badań empirycznych na podstawie przeprowadzonych wywiadów eksperckich oraz ich interpretację.

Konstatacją z pracy doktorskiej jest to, że przeprowadzone badania pozwoliły na udzielenie odpowiedzi na postawiony problem badawczy i na zweryfikowanie postawionej hipotezy głównej udowadniając, że obecne rozwiązania organizacyjno – prawne nie w pełni odpowiadają potrzebom wynikającym z realizacji działań ochronnych i wymagają zmian organizacyjno – funkcjonalnych obniżających ryzyko realizacji zagrożeń oraz wzmacniających skuteczność działania.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, ryzyko, zagrożenia, ochrona VIP, Służba Ochrony Państwa

ABSTRACT

The doctoral dissertation concerns the safety and security of persons holding managerial positions in the Republic of Poland and the facilities serving them. The multidimensionality and multifaceted nature of threats determine the activity of security formations responsible for the security system of the most important people in the state. For many years of service and state institutions tried to develop appropriate defense mechanisms to ensure security for the governing bodies of the Republic of Poland. Technological progress, terrorism, including cyber-terrorism, hybrid activities are today the main threats to VIP security around the world, which require decision-makers and security services to adapt both the tactics of protective activities, intelligence activities as well as investments in modern equipment.

The aim of the study was to analyze and assess whether the proposed organizational and legal changes in the functioning of the State Protection Service, they will increase the level of security and reduce the level of risk for people and facilities of key importance for the functioning of the Republic of Poland. The research activities undertaken as part of the preparation of the dissertation were supplemented by the presentation of the improvement of the structures of the State Protection Service as a subsystem of institutions that ensures the sustainability of national security management in the context of improving VIP personal safety and an indication of the main directions of changes that should be made in organizational and legal aspects.

The VIP safety and security system in Poland is more and more complex and is subject to systematic evolution. One of its components is the State Protection Service, which on February 1, 2018, it was established in place of the previously existing Government Protection Bureau. A modern security formation and its proper organization guarantee the continuity of exercising power in the Republic of Poland.

The basis of an effective and efficient protective formation are mainly properly planned and implemented protective measures using modern methods and means, an organized organizational structure, precise legal regulations, as well as qualified and well-trained staff and appropriately selected management techniques.

The presented concept of strengthening the safety of persons subject to the SOP's competences relates to the analysis and evaluation of the activities of the State Protection Service in the period from February 1, 2018 to December 31, 2020.

The subject of the research was the safety of the most important people in the Republic of Poland and the facilities used by them, as well as the identification of factors that may increase

its level and improve the effectiveness and efficiency of the functioning of the State Protection Service.

Taking into account the variability of threats in the modern world and the related need to rationalize the functioning of the protective formation, the research problem set by the author of the work was formulated as follows: *What organizational and legal changes should be made in the State Protection Service to increase the safety of people and objects subject to statutory protection?*

According to the author of the work, answering the research problem required solving the following specific problems: *What characterizes the national security system as an organized system of operation? What is the role of the State Protection Service in the national security system of the Republic of Poland? How is the VIP personal security system organized in the Republic of Poland? What are the sources of threats and risks for the protected people? How should the VIP protection system be organized in the Republic of Poland and what can be the directions of its improvement taking into account the identified threats and risks? What is the usefulness of the proposed concept of protection of persons subject to special protection?*

The conducted research, including the analysis of conditions and threats that may affect the implementation of protective measures performed by officers of the State Protection Service, and the research problems outlined above, allowed the author to formulate a research hypothesis as follows: *The State Protection Service requires the reconstruction and improvement of organizational and functional structures in many task and competence areas to ensure more effective implementation of protective measures and reduce the risk of implementing dynamically changing threats for persons protected by law.*

The verification of the above hypothesis required the verification of the following specific hypotheses: *Contemporary security should be perceived in an interdisciplinary way as a continuous process of guaranteeing the sense of stability in the functioning of the entire state as a complex system of action, including for every citizen. The State Protection Service is a key element of the protective potential in the national security system of the Republic of Poland responsible for the protection and safety of VIPs. The VIP protection system in the Republic of Poland consists of many elements that are properly selected and combined – they provide an appropriate level of security for persons and objects subject to the protection of the State Protection Service. Terrorism, including cyberterrorism, disinformation, the activities of organized criminal groups, the activities of foreign special services and unmanned aerial vehicles – are the main sources of threats and risks for persons protected by the State Protection Service. The VIP protection system in the Republic of Poland requires modification of*

organizational and functional structures, with particular emphasis on terrorist and cyberterrorist threats. The implementation of the proposed changes will increase the level of security of people subject to special protection, reduce the level of risk for these people and improve the effectiveness and efficiency of the VIP security system in the Republic of Poland.

The structure of the doctoral dissertation consists of: table of contents, introduction, seven chapters (one methodological, five theoretical, one empirical), conclusion, bibliography and list of tables, list of figures and an expert interview sheet.

The first chapter is devoted to methodological considerations and presents a description of the entire research process. The second chapter describes the organization as a system of operation as well as the essence and basic functions of the national security system of the Republic of Poland. The subject of chapter three is to define the place and role of the State Protection Service in the security system of the Republic of Poland. The fourth chapter characterizes the comprehensive organization of the VIP personal security system. The fifth chapter presents an analysis of identification and risk assessment for protected persons. The sixth chapter presents the original concept of improving the structures and organizational and functional solutions of the State Protection Service. Chapter seven contains the results of empirical research based on expert interviews and their interpretation.

The conclusion of the doctoral dissertation is that the conducted research allowed for answering the research problem and verifying the main hypothesis, proving that the current organizational and legal solutions do not fully meet the needs resulting from the implementation of protective measures and require organizational and functional changes that reduce the risk implementation of threats and strengthening the effectiveness of action.

Keywords: security, risk, threats, VIP protection, State Protection Service